

DOMINIC KEOWN

ARTHUR TERRY O EL COMPROMÍS ACADÈMIC

Per als estudis catalans a les Illes Britàniques la inesperada mort d'Arthur Terry va significar la fi de tota una època. Les necrologies que han aparegut en altres revistes i periòdics ja han resumit amb prou eloqüència l'enormitat de la feina crítica duta a terme al llarg d'una vida dedicada totalment al consirós estudi acadèmic. Per tant, la meua contribució tractarà aquesta pèrdua d'una forma més íntima: de fet, no podia ser d'altra manera, ja que Arthur T. fou la inspiració no sols de la continuïtat d'aquesta disciplina a les nostres facultats, sinó que fou també la peça clau de la continuada presència de professors universitaris de català durant els anys més durs de la recessió al final del segle passat.

Els tres insofribles lustres del monetarisme mesquí de la senyora Thatcher van ocasionar la congelació d'un bon nombre de places universitàries, sobretot les identificades de poca rendibilitat crematística: és a dir, l'estudi de les humanitats en general, especialment de la cultura i, més encara, si aquesta era la cultura d'una anomenada nació minoritària. Al llarg d'aquest període Arthur Terry no abandonà mai ni el seu compromís amb aquesta disciplina —quan li hauria estat força més rendible dedicar-se a aspectes més viables de la hispanística— ni a tots aquells joves companys que vam quedar a l'atur. Tot al contrari. El seu suport per la nostra condició es va expressar en innumbrables cartes d'aval escrites a fi de recolzar les nostres frenètiques temptatives de recuperar una certa dignitat i estabilitat vocacionals. No tinc el més petit dubte que el nostre patrocinador, afable i humà com pocs, va fer servir més tinta ocupant-se de la nostra situació laboral que en tots els seus escrits sobre la poesia hispànica que tant l'apassionava!

I, si faig esment d'aquest element aquí, no és per altra finalitat que per palesar la seva constància respecte de la defensa del català en tots els àmbits. En el dinar del congrés-homenatge que li va oferir l'Anglo-Catalan Society el 2002 es descobrí que Arthur T., tot sol, havia estat el responsable de l'atorgament de més d'una trentena de doctorats i màsters en filologia catalana a les nostres illes: és a dir, gairebé tots els títols superiors de la gent que hi assistia. Per dir-ho d'una altra manera, tot el professorat de català de les trenta i tantes institucions britàniques i irlandeses que participen en la docència d'aquesta llengua exerceix gràcies a l'immens espectre d'interessos i coneixements d'aquest modest senyor. Sens dubte, sense el seu compromís i la seva dedicació, ni els estudis catalans ni els seus docents gaudrien de la bona salut acadèmica que tant els caracteritza avui en dia.

Si això fos poc, s'hauria de deixar en evidència que fins i tot l'Anglo-Catalan Society, entitat degana de la catalanística internacional, que enguany fa mig segle de vida, li deu també la seva continuïtat. Durant tot un sexenni dels difícils seixanta —i davant la manca total de suport institucional—, Arthur Terry va haver de cobrir totes les funcions de la (inexistent) junta directiva, i es va haver d'ocupar simultàniament dels càrrecs de president, tresorer i secretari de l'entitat. Així va assegurar la seva existència, tot i que la feina que això suposava fou considerable. Tanmateix, aquesta era senzillament la manera de treballar del nostre col·lega: decidir la fita i perseguir-la pensant sempre a llarg termini sense penjar-se medalles ni complicar-se excessivament la vida buscant victòries de poc valor.

De fet, un dels seus companys em va explicar una anècdota que dóna exemple d'aquesta admirable actitud de modesta perseverança. Arthur Terry feia el servei militar a l'exèrcit britànic després de la II Guerra Mundial i durant la preparació per a una campanya als tròpics els soldats es veien obligats a saltar —a l'estil de Tarzan— per damunt d'un riu mitjançant una corda penjada de la branca d'un arbre. Meditant l'enorme dificultat de la maniobra i la total incapacitat dels seus col·legues d'executar-la amb èxit, Terry va demanar al sergent si aquí hi havia perill de cocodrils o de piranyes. Davant la resposta negativa de l'oficial, el recluta va dir que «genial» i sense pensar-s'ho més es ficà a l'aigua per travessar-la caminant! Més senzill i directe, impossible. Així se solucionen els problemes: amb pragmatisme i sense inventar-se històries.

Fet i fet, sempre recordaré amb humor i tendresa aquesta manera tan planera de comportament que, en una altra ocasió, també va saber gaudir de la victòria sobre la ignorància i la intransigència de la mentalitat franquista. A l'inici de la nova època constitucional, l'any 1978 si la memòria no m'enganya, l'Institut d'Espanya de Londres va invitar l'ACS a celebrar el seu congrés a la seva seu per primera vegada en la seva història. No cal dir que la sensació de penetrar en aquell recinte que havia mantingut les portes tancades per als nostres membres més de quatre decennis era, en paraules d'Arthur Terry, «igual que la sensació que experimentes quan entres en una església per algun motiu familiar després de molts anys d'absència: t'hauria de ser familiar però no n'estàs del tot segur». Encara veig, quan tanco els ulls, la cara d'allucinat que feia el personal d'aquella entitat que, format en la més pura escola del franquisme, no es podia creure que aquell dia i en una dependència espanyola d'ultramar ens hi deixaven parlar una llengua que no fos la cristiana; i, pitjor encara, que aquests mateixos catalano-parlants que venien de fora es neguessin a quadrar-se i a contestar en l'idioma de l'imperi!

A l'assemblea general el director de l'Institut va proposar que, a més de brindar per Catalunya en el dinar anual, seria convenient, així mateix, dedicar un altre brindis al nou cap d'estat, el rei Joan Carles. Arthur Terry, que feia de president en funcions, va sotmetre la proposta al vot que, tal com era previsible, fou rebutjada unànimement. El pobre director no s'ho podia creure i va insistir en la repetició de

l'exercici, cosa que va passar amb el mateix resultat. Alterat i confús, el diplomàtic va quedar plantat amb una planyívola expressió d'incredulitat —es comprèn que aquest procediment dissident era del tot aliè a la seva experiència, que només tolerava la conformitat— fins que Arthur Terry el va alliberar de la immobilitat felicitant-lo per l'èxit d'aquell procediment democràtic i celebrant l'esdeveniment com el primer d'una futura història d'exitosa participació en moltes més votacions com aquella. Sota veu en Joan Gili, amb la seva coneguda passió pel tennis, va comentar amb intenció: «*game, set and match* per a la nostra societat».

En termes professionals i personals vaig tenir molta sort de conèixer Arthur Terry i altra gent, com ara en Joan Gili, de la mateixa talla. Em van ensenyar senzillament que, tot i el materialisme regnant, la cultura és essencial en aquest món. I que aquesta no és solament cosa de museus i biblioteques, sinó que sorgeix tant en el bon procediment en el món feiner de cada dia com en la fidelitat als principis i als companys. D'això em penso que se'n diu integritat.

DOMINIC KEOWN
Fitzwilliam College, Cambridge